

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

Approved by TCI during 2025-2029

การพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์
บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่นในตำบลโคกกलय อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร

Development of Model Community Potential for Management Creative
Community-Based Tourism Based on Local Food Knowledge in Khok Kloy
Sub-district, Takua Thun District, Phang Nga Province

สุนันตา คันทานนท์^{1*}

Sunanta Kuntanon^{1*}

Article Information

Received: Feb 25, 2023

Revised: Apr 21, 2025

Accepted: Apr 29, 2025

บทคัดย่อ

วิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาช่องทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่น สู่
นักท่องเที่ยวเป้าหมาย เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น
และเพื่อศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญา
อาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกलय อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน
ผู้ประกอบการ และประชาชนในชุมชน จำนวน 30 คน เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก และเก็บข้อมูลตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยใช้
แบบสอบถาม เพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 397 คน ผลการวิจัยพบว่า ช่องทางการตลาด ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ 1) สร้าง
อาชีพ ยกระดับช่องทางการตลาดท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่น 2) พัฒนาคน และ 3) พัฒนาผลิตภัณฑ์
และช่องทางการตลาด ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ แคลเซียมธรรมชาติ และน้ำสับปะรด ศักยภาพเพื่อเป็นชุมชนต้นแบบ
ในการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ความคาดหวังและความเป็นจริงของนักท่องเที่ยวพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจ
ในภาพรวมเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ ชุมชนต้นแบบ การบริหารจัดการ

¹ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
Lecturer, Faculty of Humanities & Social Sciences, Phuket Rajabhat University

Abstract

This research has the objectives to study about develop creative community-based tourism channels based on local food to target tourists to study about develop creative community-based tourism products based on local food wisdom and to study about develop community potential as a model for creative community-based tourism management based on local food wisdom, Khok Kloi Sub-district, Takua Thung District, Phang Nga Province, is a mixed research. The sample group was 30 community leaders, entrepreneurs and people in the community for in-depth interviews and collect data from tourists Using a questionnaire for quantitative research, 397 people. Marketing channels consist of 3 strategies: 1) create a career, raise the level of tourism marketing channels. By creative communities based on local food, 2) people development, and 3) product development and marketing channels. Community-based tourism products are natural calcium and pineapple juice potential to be a model community in tourism the overall image was at an excellent level Expectations and reality of tourists found that Overall satisfaction of the respondents increased

Keywords: Potential Development, Model Community, Management

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ธนิกานต์ ศรีจันทร์และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2566) ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่าง อย่างสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับการสร้าง “คุณค่า” และ “มูลค่า” ทางเศรษฐกิจ จากศักยภาพของฐานทรัพยากรชุมชน เพื่อยกระดับการใช้ทรัพยากรนั้นอย่างยั่งยืน จังหวัดพังงามีความโดดเด่นทางด้านอาหารขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีเรื่องเล่าตำนาน เชิงประวัติศาสตร์ที่มีอยู่อย่างยาวนาน ทั้งนี้ไม่เคยทิ้งทางวัฒนธรรมทางด้านอาหารซึ่งมีความโดดเด่นและหลากหลาย เมื่อมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน อาหารจึงเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ติดใจในรสชาติอาหารของจังหวัดพังงา ไม่ว่าจะเป็นปลาตะลุมพุก อาหารเช้า ต้มยำ ขนมหิน ขนมหินบ้านต่าง ๆ ที่ขึ้นชื่ออยู่บนถนนสายวัฒนธรรม สังเกตได้จากตำบลโคกกลอยที่มีความโดดเด่นที่เป็นขายของของจังหวัดภูเก็ตบ้านที่เมืองน้องหรืออาจจะเป็นเมืองเดียวกันจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่สืบทอดกันมาจนถึงลูกหลานจากความโดดเด่นในเรื่องดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงอาหารที่มีคุณค่ารวมถึงมูลค่าที่เป็นตัวช่วยขับเคลื่อนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้กับประชาชนในตำบลโคกกลอยได้มีงาน มีอาชีพ ดำรงชีวิตอยู่อย่างยั่งยืน จึงได้จัดทำงานวิจัยเรื่องนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาช่องทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา
2. ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง
3. ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดทฤษฎีชุมชนเข้มแข็ง แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพชุมชน แนวคิดการบริหารจัดการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และบริบทพื้นที่ของ ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา มาใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาการพัฒนาพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นที่คนและสิ้นสุด ที่คนเสมอ มุมมองการพัฒนาแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ประชากร สังคม สภาพแวดล้อม โดยสังเกตได้ว่า 1) มิติทาง เศรษฐกิจ ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) มิติประชากร เชลลการขยายตัวของประชากร เพิ่มศักยภาพ และคุณภาพของประชากร 3) มิติทางสังคม สร้างเงื่อนไขสังคมใหม่ ให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่พึงปรารถนาก่อให้เกิด ความเอื้ออาทร ความรัก ความสามัคคี สมานฉันท์ต่อกัน ชุมชนสังคมมีความเข้มแข็ง 4) มิติทางสภาพแวดล้อม มีการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพัฒนาเทคโนโลยีและการพลังงานที่สะอาด ปลอดภัย ปลอดภัย มลภาวะมีสภาพแวดล้อมที่ดี 5) มิติ ทางการเมืองการปกครอง ปฏิรูปการเมือง การปกครอง การบริหารให้มีการกระจายอำนาจภารกิจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่น ให้สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) กรอบในการดำเนินงานพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันเพื่อสนับสนุนเป้าหมาย “การท่องเที่ยวทางบกและทางทะเล ที่มีคุณภาพระดับโลก บนฐานความเข้มแข็งของภาคเกษตรและชุมชน” ในครั้งนี้ ได้ดำเนินการทบทวนแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ ฝั่งอันดามัน เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาให้สมดุล ทั้งด้านความมั่นคง โครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มศักยภาพให้แก่ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการท่องเที่ยวและเกษตรกรรม โดยเฉพาะภาคการเกษตร และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่เพื่อป้องกันปัญหา การกระจุกตัวของงบประมาณ และส่งเสริมให้กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันเติบโตเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างมั่นคง ควบคู่ไปกับการส่งเสริมพืชเศรษฐกิจหลัก (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, 2560) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชน ที่สามารถพึ่งตนเองได้จัดการกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นพื้นฐานของการสร้างความรู้สึกผูกพันและ ห่วงเห่นทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ไม่ต่างจาก สถาบันเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนที่กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เริ่มมีประเด็น “ชุมชนเข้มแข็ง” ที่เปิดพื้นที่ทางความคิดให้กับประชาชนและชุมชนท้องถิ่นได้มีโอกาสในการสร้างวาทกรรมการพัฒนา ที่ถูกผูกขาดมาตลอด จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในปัจจุบันโดยมีศักยภาพเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนา ทุกภาคส่วน ดังที่ วรรณวิมล ภูนา (2557) กล่าวว่า ศักยภาพ หมายถึง อำนาจ ความสามารถ ความพร้อม หรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์การ ที่จะเอื้อต่อการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และ

เบญจวรรณ กิตติจารุกร (2556) กล่าวว่า ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 1) ด้านพื้นที่ 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านกิจกรรม 5) ด้านองค์กร ซึ่งมีการนำไปใช้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในส่วนของการบริหารจัดการ เป็นการผสมผสานแนวคิดการบริหารภาครัฐและการจัดการภาคเอกชนเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และ เกิดประสิทธิภาพครบถ้วน (Stoner & Freeman, 1992) โดยกระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 5 ด้าน คือ การให้การสนับสนุน ความมีคุณธรรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การกระตุ้นให้ใช้ความคิด และความเอาใจใส่ในตัวบุคคล (สิรินภา สันตะการผล, 2565)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญซึ่งสามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง กล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอันส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศดีขึ้น (สุธี เสรฐศร, 2557) ปี พ.ศ. 2544 จึงเกิดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) ขึ้น เพื่อกระตุ้น ให้นักท่องเที่ยวหาซื้อผลิตภัณฑ์จากชุมชนเป็นของฝากของที่ระลึก กระทั่งในปี พ.ศ. 2547 มีการให้มาตรฐานสถานที่พักในชุมชน หรือโฮมสเตย์ขึ้น โดยเรียกชื่ออย่างเป็นทางการว่า "ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท" (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2563) รัฐบาลไทยได้เล็งเห็น ถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติโดยกำหนดนโยบายจัดทำยุทธศาสตร์ทั้งระยะสั้น และระยะยาว

มีการกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติโดยจะเน้นให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก และให้สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมสมดุลและยั่งยืน โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยว 3 รูปแบบหลัก คือ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ในความสนใจพิเศษ การพัฒนาในทุกมิติจึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องการ ความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ชุมชนจึงควรมีบทบาทสำคัญ ในการจัดการเพราะพวกเขารู้จักทรัพยากรในพื้นที่และเข้าใจสิ่งที่เขาต้องการพัฒนาหรืออนุรักษ์ไว้มากที่สุด (สุดถนอม ต้นเจริญ, 2560)

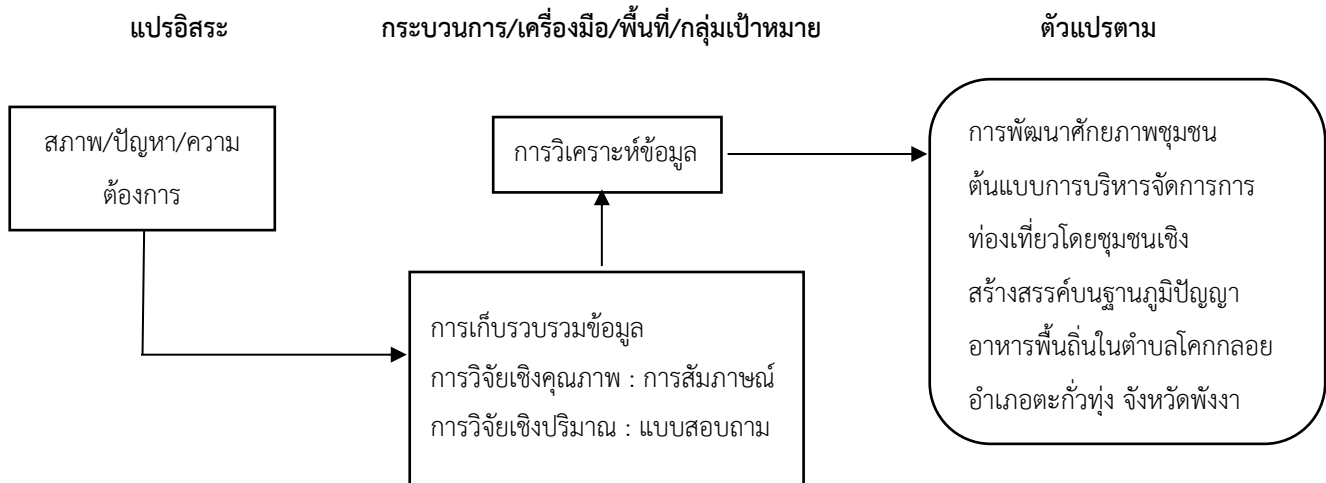
ตำบลโคกกลอย เป็นตำบลหนึ่งของจังหวัดพังงา โดยทั่วไปมีสภาพพื้นที่เป็นภูเขา อยู่ทางทิศเหนือ และทางทิศตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 15 ของเนื้อที่ทั้งตำบล ตั้งอยู่ใกล้ทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดีย จึงทำให้รับอิทธิพลจากลมมรสุมทางด้านนี้ เป็นระยะเวลายาวนาน มีฝนตกเกือบตลอดทั้งปีมี 2 ฤดูกาล คือ ฤดูฝน และ ฤดูร้อน มีเขตการปกครองจำนวน 14 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านห้วยนอน หมู่ที่ 2 บ้านวัดน้ำรอบ หมู่ที่ 3 บ้านปากช่อง (บ้านโน) หมู่ที่ 4 บ้านดอน หมู่ที่ 5 บ้านห่านบัว หมู่ที่ 6 บ้านนาใต้ หมู่ที่ 7 บ้านท่าปูน หมู่ที่ 8 บ้านต้นแซะ หมู่ที่ 9 บ้านนากลาง หมู่ที่ 10 บ้านวัดเขา หมู่ที่ 11 บ้านท่าปากแหว่ง หมู่ที่ 12 บ้านฝรั่ง หมู่ที่ 13 บ้านตะวันออก และหมู่ที่ 14 บ้านเขาปิลาลัย มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม เช่น น้ำตกโดนวัดเขา น้ำตกโดนนาเหนือ ชายทะเล เขาปิลาลัย ชายทะเลบ้านนาใต้ ตำบลโคกกลอย เป็นตำบลที่มีรอยต่อระหว่างจังหวัดภูเก็ต และจังหวัดพังงา ซึ่งในเขตตำบลโคกกลอย เหมาะสมที่จะทำการค้า และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีแรงงานแฝงซึ่งเป็นแรงงานต่างด้าว และแรงงานนอกพื้นที่มาประกอบอาชีพรับจ้าง

ในการศึกษาการพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอยอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ผู้วิจัยได้ปรับใช้แนวทางเบื้องต้น เพื่อพัฒนาช่องทางการท่องเที่ยว พัฒนา ผลิตภัณฑ์ และพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบ โดยการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูล ต่อยอดและสร้างความรู้ใหม่ให้แก่

ชุมชน รวมถึง เป็นชี้แนะแนวทางในการบริหารจัดการผ่านกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชนให้คุ้มค่า และยั่งยืนที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ในการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษาคือนักท่องเที่ยว โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักท่องเที่ยวจำนวน 397 คน ขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดประชากรของ W.G. Chchran

เครื่องมือวิจัย

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ด้านพื้นที่ สังคม เศรษฐกิจการเมือง อาณาเขต ฯลฯ ศึกษาเชิงลึก ระดับหมู่บ้าน เรื่องเล่า อาชีพ ผู้นำชุมชน ประชาชน อาชีพ และสถานที่ท่องเที่ยว ศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ภูเขา แม่น้ำ ห้วย หนอง ลำคลอง บึง ทะเล ฯลฯ ศึกษาการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนที่ควรมี จากจุดไหน ไปจุดไหน และ วิเคราะห์ชุมชนโคกกลอย และการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามเพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต้นแบบในการท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสัมภาษณ์ ศึกษาวิเคราะห์บริบทการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลโคกกลอย จังหวัดพังงา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ 1) ศึกษาจากเอกสารโดยค้นคว้าจากเอกสาร 2) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ เป็นกลุ่มผู้นำชุมชน/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน จำนวน 14 คน นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 2 คน นัก

พัฒนาการชุมชน จำนวน 2 คน นักธุรกิจชุมชนจำนวน 2 คน ผู้นำศาสนา จำนวน 2 คน ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน องค์การภาครัฐ/เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 2 คน ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 2 คน ประชาชนในชุมชน จำนวน 2 คน ตามพื้นที่ที่กำหนดการศึกษาที่กำหนด และเป็นไปตามที่ได้วางไว้โดยตรง

โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานคือ ศึกษาบริบทด้านอาชีพในชุมชน, ศึกษาบริบทด้านแหล่งท่องเที่ยว, ศึกษาบริบทด้านอำนวยความสะดวกต่อระบบสาธารณูปโภคที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน, แนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน, บริหารจัดการด้านการรักษาความปลอดภัย, การสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น ด้านชุมชนควรทำอย่างไร ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนอย่างไร ผู้ประกอบควรทำอย่างไร, และ แนวทางการพัฒนาชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น 3) สสำรวจชุมชน ใช้สำหรับเก็บข้อมูลพื้นฐาน

การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการดำเนินการด้วยตัวผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย โดยผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยแนบสำเนาไปพร้อมกับแบบสอบถาม และลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลแบบสอบถาม แล้วรับแบบสอบถามกลับเพื่อนำมา ตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ ดำเนินการจัดการบันทึกคำตอบในแบบสอบถามเพื่อประมวลผล ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ 1) ถอดเทปข้อมูล เรียงข้อมูล แสดงลักษณะข้อมูล ว่ามีเนื้อหาอย่างไร 2) พิจารณาสาระเนื้อหา ของข้อมูล ว่าครอบคลุมในประเด็นใดบ้าง อย่างละเอียด 3) จัดประเด็นข้อมูล 4) เกลาข้อมูลให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ 5) ออกแบบ โครงร่าง ที่จำแนกออกตามกลุ่มประเด็นหลัก และกลุ่มประเด็นรองเพื่อนำไปใช้ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูล 6) แบ่งกลุ่มประเด็นหลัก ออกเป็นกล่อง หรือเป็นแฟ้มข้อมูล (Folder) 7) แบ่งกลุ่มประเด็นย่อย จากกลุ่มประเด็นหลัก 8) ทำการเขียนผล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความหมายจากกลุ่มประเด็นที่จัดกลุ่มแล้ว ด้วยการพรรณนา ในลักษณะการบรรยาย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของ ข้อมูล และทำการบันทึกแบบสอบถามตามที่กำหนด สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ผู้วิจัยมีเกณฑ์ การให้คะแนน 5 ระดับ รายละเอียดดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สำหรับการแปลความหมายของข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าคะแนนโดยใช้การแบ่งช่วงขั้นเท่ากัน (Class Interval) ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคขั้น} &= \text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} \\ \text{จำนวนขั้น} &= (5 - 1) \div 5 = 0.80\end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร พบว่า การผลิตภัณฑการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น เส้นทางท่องเที่ยว ตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร ที่ได้รับการพัฒนาให้ได้มาตรฐานการพัฒนาผลิตอาหารพื้นถิ่น ในครั้งนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาผลิตภัณฑ จำนวน 2 ผลิตภัณฑ ดังต่อไปนี้ 1) แคลเซียมธรรมชาติ เหตุผลของการเลือกผลิตภัณฑตัวนี้ เพราะตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร เป็นชุมชนที่มีบริบทบ้านอยู่ติดทะเล ทำแพ หรือกระชัง เลี้ยงปลาไว้สำหรับจำหน่ายเป็นอาชีพหลัก รวมทั้งการออกทะเลหาปลาของกลุ่มประมงพื้นบ้าน ที่ได้ปลามาแล้ว ส่งขายตามแพปลา หรือ ขายตามท้องตลาด และบางครั้งก็ขายในหมู่บ้าน ส่วนหนึ่งชุมชนก็ยังมีการแลเนื้อปลา ปลาเล็ก ปลาน้อย และจะมีก้างปลาเหลือตลอดทั้ง หรือจำหน่ายราคาถูกมาก ๆ ชุมชนมองเห็นสภาพปัญหาดังกล่าว จึงช่วยกันคิดว่า จะเอาก้างปลาทำอะไรได้บ้างให้เกิดประโยชน์ ไม่ทิ้งไปโดยไม่เกิดประโยชน์ ๆ และสามารถทำให้มีมูลค่า หรือราคาที่สูงขึ้นได้ และได้พัฒนาจนมาเป็นแคลเซียมธรรมชาติ ออกมาเป็นผลิตภัณฑที่สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มจนถึงทุกวันนี้ รสชาติ หวานน่า เคี้ยว และจะมีความเผ็ดของพริกไทย กินได้ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ สามารถกินเป็นขนม ขบเคี้ยว หรือกับแก้มได้ สรรพคุณ/คุณประโยชน์ ก้างปลามีแคลเซียมเสริมสร้างแคลเซียมในร่างกาย มีกากใยของกระดูกสัตว์ มี OMEGA3 สัญลักษณ์ ก้างปลาแคลเซียมของที่นี่หมักด้วยสูตรเฉพาะทำให้มีรสชาติจัดจ้านว่าเจ้าอื่น ๆ และตัวก้างปลาจะกรอบมากซึ่งมาจากกระบวนการทำที่พิถีพิถันใส่ใจทุกขั้นตอนการผลิต 2) น้ำสับปะรด น้ำสับปะรดเป็นพืชพื้นถิ่นของพื้นที่ การประกอบอาหารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาหารคาวหวาน อาหารหลัก อาหารสุขภาพ หรืออาหารเสริม ส่วนชุมชนตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร ทำน้ำสับปะรด ที่มีความโดดเด่น และมีการพัฒนาน้ำสับปะรดไว้เป็นเครื่องดื่มในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมกลุ่ม มาศึกษาดูงานต่าง ๆ เพราะสับปะรดเป็นผลไม้ท้องถิ่น ที่มีปริมาณมากและราคาถูก รสชาติ เปรี้ยว หวาน หอม ที่เป็นจุดเด่นนำมาแต่ไกล สรรพคุณ/คุณประโยชน์ น้ำสับปะรดช่วยในการย่อยอาหาร บำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งสดใส อุดมไปด้วยวิตามินซี ลดอาการท้องผูก ช่องทางการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่นเส้นทางท่องเที่ยว ตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร ทั้งแบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) ของชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวสู่นักท่องเที่ยวเป้าหมาย

ช่องทางการตลาดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่นเส้นทางท่องเที่ยว ตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า ควรประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างอาชีพ ยกระดับช่องทางการตลาดท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่น โดยมีมาตรการดังต่อไปนี้ มาตรการที่ 1 พัฒนาต่อยอดอาชีพ การส่งเสริมช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนพื้นฐานอาหารพื้นถิ่น เช่น การอบรมพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย มาตรการที่ 2 พัฒนาบุคลากรการส่งเสริมช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนฐานอาหารพื้นถิ่น

ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน มาตรการที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และส่วนผสมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนพื้นฐานอาหารพื้นถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคน โดยมีมาตรการดังต่อไปนี้ มาตรการที่ 1 จัดทำแบบประเมินบุคลากรตามมาตรฐานการจัดการช่องทางการตลาดท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่นให้แก่ชุมชน มาตรการที่ 2 จัดอบรม ให้ความรู้และพัฒนาช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนพื้นฐานอาหารพื้นถิ่นให้แก่ชุมชน มาตรการที่ 3 กำกับ ติดตาม ประเมินผล บุคลากร ช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนพื้นฐานอาหารพื้นถิ่นคนในชุมชน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาลิขสิทธิ์และช่องทางการตลาด โดยมีมาตรฐานดังต่อไปนี้ มาตรการที่ 1 ศึกษาช่องทางการท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัดและจริงจัง มาตรการที่ 2 ศึกษา อบรม การขอจดทะเบียน อย. หรือเครื่องหมายการค้าให้แก่ชุมชน มาตรการที่ 3 ให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ มาตรการที่ 4 พัฒนาลิขสิทธิ์ ให้มีความทันสมัย และเป็นที่น่าสนใจอยู่ตลอด

ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ($\bar{X}=3.38$) โดย ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน มีระดับคะแนนสูงสุด อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}=4.00$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.27$) ด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้ประกอบการด้านการเข้าถึง ตลาด และทำงานร่วมกับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องภายนอก อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.75$) และ ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.28$)

ตารางที่ 1 สรุปการเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจในการท่องเที่ยวตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

ลำดับ ที่	รายการ	ความคาดหวัง		ความพึงพอใจ		เพิ่มขึ้น
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	3.94	0.69	5.00	0.49	1.06
1.1	แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม และดึงดูดใจ	3.96	0.68	5.00	0.49	1.04
1.2	แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและเหมาะสม	3.95	0.64	5.00	0.50	1.05
1.3	แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ มีระบบจัดการความปลอดภัยที่ดี	4.02	0.67	5.00	0.48	0.98
1.4	แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว	3.93	0.71	5.00	0.50	1.07
1.5	แหล่งท่องเที่ยวการบริหารจัดการการเข้าชมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	3.88	0.70	5.00	0.50	1.12
1.6	แหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด และจัดการภูมิทัศน์อย่างเหมาะสม	3.88	0.71	5.00	0.49	1.12
1.7	มีสถานที่/ กิจกรรมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว และมีความน่าสนใจ	3.90	0.71	5.00	0.50	1.10
1.8	มีผลิตภัณฑ์ของฝาก/ ของที่ระลึก ที่หลากหลาย	3.93	0.71	5.00	0.49	1.07
1.9	มีผลิตภัณฑ์ของฝาก/ ของที่ระลึก ที่มีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่	3.97	0.72	5.00	0.50	1.03
2	ด้านบุคลากร	3.89	0.71	5	0.50	1.11
2.1	เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลและช่วยเหลือลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.88	0.70	5.00	0.50	1.12
2.2	เจ้าหน้าที่มีความใส่ใจในการให้บริการ	3.91	0.71	5.00	0.49	1.09
2.3	เจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยดีและเป็นมิตร	3.89	0.71	5.00	0.50	1.11

ลำดับ ที่	รายการ	ความคาดหวัง		ความพึงพอใจ		เพิ่มขึ้น
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
2.4	เจ้าหน้าที่มีทักษะและความรู้ในการบริการ	3.90	0.71	5.00	0.50	1.10
2.5	มีจำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างพอเพียง	3.88	0.70	5.00	0.50	1.12
3	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.91	0.70	5.00	0.49	1.09
3.1	มีการให้บริการที่รวดเร็ว	3.93	0.70	5.00	0.50	1.07
3.2	มีสุขาที่สะอาด และเพียงพอ	3.93	0.69	5.00	0.50	1.07
3.3	มีที่จอดรถเพียงพอ และสะดวกสบาย	3.87	0.70	5.00	0.50	1.13
3.4	มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้ข้อมูลได้ถูกต้อง	3.89	0.73	5.00	0.49	1.11
3.5	มีสัญญาณมือถือครอบคลุมทุกเครือข่าย	3.92	0.69	5.00	0.50	1.08
3.6	มีบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะ	3.93	0.67	5.00	0.49	1.07
3.7	มีจุดพักผ่อนให้นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	3.92	0.71	5.00	0.49	1.08
3.8	มีร้านอาหาร/ เครื่องดื่มให้บริการหลากหลายและเพียงพอ	3.86	0.68	5.00	0.48	1.14
3.9	มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มเฉพาะ เช่น รถเข็น ห้องน้ำผู้บริการ อาหารอิสลาม เป็นต้น	3.90	0.70	5.00	0.49	1.10
4	ด้านการเข้าถึง	3.89	0.70	5.00	0.50	1.11
4.1	มีป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยวชัดเจน และเพียงพอ	3.89	0.69	5.00	0.51	1.11
4.2	สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทาง และแหล่งท่องเที่ยวได้จากระบบอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ โซเชียลเน็ตเวิร์ค	3.85	0.69	5.00	0.50	1.15
4.3	สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทาง และแหล่งท่องเที่ยวได้จากสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดั้งเดิม เช่น วารสาร แผ่นพับ โฆษณาทางโทรทัศน์ และวิทยุ	3.92	0.70	5.00	0.50	1.08
4.4	มีป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกิจกรรม และจุดท่องเที่ยวต่างๆ ภายในแหล่งอย่างชัดเจน	3.92	0.71	5.00	0.49	1.08
4.5	ทางเดินต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว สามารถเข้าถึงได้โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ	3.85	0.72	5.00	0.49	1.15
5	ด้านราคา	3.88	0.69	5	0.49	1.12
5.1	ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวมีความเหมาะสม คำนึงถึงค่าใช้จ่าย	3.90	0.70	5.00	0.49	1.10
5.2	มีการแสดงราคาบริการต่าง ๆ ชัดเจน ทำให้สามารถกำหนดค่าใช้จ่ายได้	3.88	0.69	5.00	0.49	1.12
5.3	มีราคาหลายประเภทที่เหมาะสม และได้ประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ราคากลุ่ม	3.89	0.69	5.00	0.49	1.11
5.4	ราคาค่าบริการต่าง ๆ มีความโปร่งใส และเป็นธรรม	3.86	0.70	5.00	0.49	1.14
รวม		3.90	0.70	5.00	0.50	1.10

ความพึงพอใจและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตำบลโคกกลอย พบว่าผู้ให้ข้อมูล เป็นเพศชาย มากที่สุด จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.40 รองลงมาคือ เพศหญิง จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 มีอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุด จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 81.90 มีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว มากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 รายได้/เดือน ส่วนมากไม่ต้องการให้ข้อมูลมากที่สุด จำนวน 349 คน คิดเป็นร้อยละ 87.90 ชอบท่องเที่ยวภาคใต้ มากที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 ฤดูกาลที่เหมาะสม สำหรับนักท่องเที่ยว จังหวัดพังงา คือฤดูหนาว มากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 ตามลำดับ ความคาดหวังและความเป็นจริงของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตำบลโคกกลอยพบว่า

ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในภาพรวมเพิ่มขึ้น ($\bar{X}=1.70$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากร เพิ่มขึ้นเป็นอันดับแรก ($\bar{X}=1.80$) รองลงมาคือ สถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X}=1.76$) ด้านราคา ($\bar{X}=1.66$) ด้านการเข้าถึง ($\bar{X}=1.65$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=1.63$)

อภิปรายผล

1. ช่องทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา สู่ นักท่องเที่ยวเป้าหมาย ดังที่ พระครูโพธิสุวรรณคุณ (2561) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมชุมชนในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน เกิดการแลกเปลี่ยนและสนใจในความสวยงามของศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิต เกิดการบำรุงรักษา ประเพณี วัฒนธรรมและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ช่องทางการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่นเส้นทางท่องเที่ยว ทั้งแบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) ผู้วิจัยได้ศึกษา จุดแข็ง ช่องทางการตลาดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่นเส้นทางท่องเที่ยว ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา พบว่าควรประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างอาชีพ ยกระดับช่องทางการตลาดท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่น การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจเจริญงอกงาม มี 3 มาตรการ คือ 1) พัฒนาต่อยอดอาชีพการส่งเสริมช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนพื้นฐานอาหารพื้นถิ่น 2) พัฒนาบุคลากรการส่งเสริมช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนฐานอาหารพื้นถิ่นให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และส่วนผสมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนพื้นฐานอาหารพื้นถิ่น กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาค้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างต่อเนื่องจากผู้รู้และผู้มีประสบการณ์เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวและได้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ตลอดจนการกำหนดให้มีการประเมินผลและสรุปบทเรียนทุกครั้งของกิจกรรม จะส่งผลให้ชุมชนข้างเคียงเกิดการตื่นตัวและสนใจในกิจกรรมไปด้วย (สุดถนอม ตันเจริญ, 2559) โดยมี 3 มาตรการ คือ 1) จัดทำแบบประเมินบุคลากรตามมาตรฐานการจัดการช่องทางการตลาดท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอาหารพื้นถิ่นให้แก่ชุมชน 2) จัดอบรม ให้ความรู้และพัฒนาช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนพื้นฐานอาหารพื้นถิ่นให้แก่ชุมชน 3) กำกับ ติดตาม ประเมินผล บุคลากร ช่องทางการตลาดท่องเที่ยวบนพื้นฐานอาหารพื้นถิ่นคนในชุมชน ซึ่งควรมีทักษะ 1) ผู้นำเชิงปฏิบัติการ โดยจัดทั้งภายใน เข้าร่วมการอบรมภายนอก สร้างชุมชน 2) อำนวยความสะดวก แนะนำทาง 3) ผู้ร่วมเรียนและร่วมศึกษา แนะนำแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ไปพร้อมกัน 4) วางแผนไว้คอยชี้แนะให้ชุมชนเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง 5) ค้นคว้าข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ทันโลก ทันเหตุการณ์ 6) แนะนำแนวทางแก้ไข คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุก ๆ ด้าน และ 7) ปรับเข้ากับความต้องการส่วนบุคคล (ลดาวัลย์ เจริญศิริ และ เตือนใจ ดลประสิทธิ์, 2564) กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาผลิตภัณฑ์และช่องทางการตลาด โดยมี 4 มาตรการ คือ 1) ศึกษาช่องทางการเที่ยว

อย่างเคร่งครัดและจริงจัง 2) ศึกษา อบรม การขอจดทะเบียน อย. หรือเครื่องหมายการค้าให้แก่ชุมชน 3) ให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และ 4) พัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีความทันสมัย และเป็นที่น่าสนใจอยู่ตลอด (กิตติพงษ์ ปันป่า, 2563)

2. ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา พบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น เส้นทางท่องเที่ยวตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ที่ได้รับการพัฒนาให้ได้มาตรฐานการพัฒนาผลิตอาหารพื้นถิ่น ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลิตภัณฑ์ จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ คือ แคลเซียมธรรมชาติ และน้ำสับปะรด เพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจโลกในระยะยาว จากรายงานของสภา (ขวัญฤทัย เดชทองคำ, 2564) และการดำเนินการนั้นควรมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์กร (สุนันทา จันทรชุกคลีน และ เตือนใจ ดลประสิทธิ์, 2565)

3. ศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ก่อนมาท่องเที่ยวมาพบรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.24$) และหลักจากมาถึงชุมชนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.90$) ดังที่ สิริริภา สันตะการผล (2565) กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเมืองประกอบ 4 ประการ คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับระดับความพึงพอใจและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตำบลโคกกลอย ปัจจัยของการมีส่วนร่วม มีทั้งความผูกพันในชุมชน ต้องการให้ชุมชนพัฒนาขึ้น การมองเห็นผลประโยชน์ต่าง ๆ จากการเข้าร่วม ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น ความเกรงใจต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือผู้นำ รวมทั้งจากปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม แต่การมีส่วนร่วมนั้นต้องเกิดจากความเต็มใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาชุมชน (สิริริภา จงเกษกรณ์ และ กนกกานต์ แก้วนุช, 2564) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา พบว่าก่อนหน้านี้เคยเดินทางมาท่องเที่ยวตำบลโคกกลอย 2 ครั้ง มากที่สุด ระยะเวลาในการท่องเที่ยวตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ภายในวันเดียว (ไป-กลับ) มากที่สุด วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา คือการระงับอื่น ๆ โดยไม่ระบุว่าจะทำอะไร การเดินทางมาท่องเที่ยวตำบลโคกกลอย โดยได้ข่าวสารจาก สื่อสังคมออนไลน์ มากที่สุด และเดินทางท่องเที่ยวด้วยพาหนะ รถส่วนตัว กับครอบครัว โดยการกำหนดโปรแกรมท่องเที่ยวเองตามความพอใจ โอกาสที่เลือกเดินทางมาเพื่อมาทำงาน ในขณะที่ท่องเที่ยว ชอบทำกิจกรรมในระหว่างท่องเที่ยวคือ ชิมอาหาร เรียนรู้วิถีชุมชน และ ชมธรรมชาติ ที่พักเป็นรูปแบบ โฮมสเตย์ มากที่สุด รองลงมาคือ โรงแรม ชอบเลือกรับประทานอาหารพื้นถิ่น มากที่สุด ค่าใช้จ่าย โดยเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา น้อยกว่า 3,000 บาท มากที่สุด เหตุผลในการเดินทางมาท่องเที่ยวตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา มีที่พักที่ติดสะดวก รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวมีเรื่องราวที่น่าสนใจ และผู้คนเป็นมิตร ความสนใจส่วนตัวต่อรูปแบบการท่องเที่ยวตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ขึ้นชมความสวยงามของธรรมชาติ สัมผัสบรรยากาศธรรมชาติ มากที่สุด

สรุป

จากสถานการณ์ในปัจจุบันกับการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่เชื้อไวรัส COVID - 19 ที่ยังคง แพร่กระจายอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อประชากรทั่วโลก การท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ตลอดจนความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการศึกษาเรียนรู้ใน คุณค่าของสิ่งนั้นอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่กำลังได้รับ ความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการ ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สู่ความยั่งยืนภายใต้วิกฤติ COVID – 19 (ขวัญฤทัย เดชทองคำ, 2564) ความคาดหวังและความเป็นจริงของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตำบลโคกกลอยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในภาพรวมเพิ่มขึ้น ($\bar{X}=1.70$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากร เพิ่มขึ้นเป็นอันดับแรก ($\bar{X}=1.80$) รองลงมาคือ สถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X}=1.76$) ด้านราคา ($\bar{X}=1.66$) ด้านการเข้าถึง ($\bar{X}=1.65$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=1.63$) สังเกตได้ว่าความคาดหวังมีอิทธิพลต่อการสร้างกำลังใจให้บุคคลนั้นมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างมาก ถ้าสามารถเพิ่มระดับความคาดหวังของบุคคลในการปฏิบัติงานหรือปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น และบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ (จิตปรางค์ อึ้งวิฑูรสถิตย์, 2565) เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ตลอดจนตัว นักท่องเที่ยวเอง ในการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่ การท่องเที่ยววิถีใหม่ โดยยังคงศักยภาพของความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนธุรกิจอย่าง เข้มแข็งสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป ขวัญฤทัย เดชทองคำ. (2564).

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมารวบรวมเป็นนวัตกรรมชุมชนต่อไป และควรมีสถานที่อบรมพัฒนาต่อยอดถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่นต่อไป
2. ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภูมิปัญญาอื่น ๆ เพื่อเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ ในประเด็นการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้อาหารถิ่นของชุมชนโคกกลอย และการพัฒนาฐานข้อมูลการอาหารพื้นถิ่นชุมชนโคกกลอยต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2563). *ประชุมหารือและสังเกตการณ์การจัดประกวด “The 47th Japan Marching Band Association National Championship” และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น*. http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=4686&filename=index
- กิตติพงษ์ ปันป่า. (2563). *รายงานผลการประเมินตนเอง*. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

- ขวัญฤทัย เดชทองคำ. (2564). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืนของธุรกิจภายใต้วิกฤติโควิด 19. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 17(2), 1-18.
- จิตปรานี อึ้งวิฑูรสถิตย์. (2565). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(1), 18-32.
- ธนิกันต์ ศรีจันทร์ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2563). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับการพัฒนาประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 18(2), 413-435.
- เบญจวรรณ กิตติจารุกร. (2556). *ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนสมุทรเจดีย์ ตำบลปากน้ำ อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง* [วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระครูโพธิ์สุวรรณคุณ. (2561). *ทุนทางสังคม : แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนของชุมชน*. มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ลดาวัลย์ เจริญศิริ และ เตือนใจ ดลประสิทธิ์. (2564). บทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(1), 199-207.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2557). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา. *วารสารบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 26(1), 63-74.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (2560). *สภาพทั่วไปของจังหวัดพังงา*. <http://www.osmsouth-w.moi.go.th/osm-introduce.php?url=phang-nga-general&l=th>
- สิรินภา จงเกษกรณ์ และ กนกกานต์ แก้วนุช. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ย่านเมืองเก่าภูเก็ต. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 17(2), 20-40.
- สิรินภา สันตะการผล. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(1), 1-17.
- สุดถนอม ต้นเจริญ. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2), 1-24.
- สุดถนอม ต้นเจริญ. (2559, 23 มิถุนายน). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อชุมชนและท้องถิ่น* [เอกสารนำเสนอ]. ใน รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ ครั้งที่ 3 (หน้า 123-130). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
- สุธี เสรีรัฐศรี. (2557). *แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคก อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม* [วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว]. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุนันทา จันทร์ชุกกลิ่น และ เตือนใจ ดลประสิทธิ์. (2564). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(1), 70-82.
- Stoner, J.A.F., & Freeman, R.E. (1992). *Management (5th ed.)*. London: Prentice Hall International.